

ice

Institut de Ciències de l'Educació

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Cursos per a Gent Gran

Curs 2017-2018
Programa

Aules d'Extensió Universitària
per al Temps Lliure · Barcelona

ÍNDEX

Presentació 5

Calendari acadèmic i administratiu 7

Informació general 8

Quadres de programació

1. Grups A i B 9

2. Grups C i D 10

3. Grups E i F 11

4. Grup G 12

5. Grups H i J 13

6. Grup T 14

7. Grup U 15

Programes dels cursos

Codi Nom

02 Els reptes de l'actual moment econòmic i polític 16

04 Poesia i Paisatge 16

05 La història viscuda 17

06 Hominització i humanització. 18

11 Els partits polítics a Catalunya, un sistema en transformació 19

13 Art, cultura i espiritualitat a l'època del romànic (segles IX-XIII) 19

15 Els temperaments de la veu humana: una gran riquesa! 20

20 Gargots, mal gust i estridència. És possible entendre l'art contemporani? 20

21 Arqueologia urbana: Barcelona sota terra 21

23 Apliquem les matemàtiques avui 22

28 Alguns temes de física: del microcosmos al macrocosmos. 23

30 Una altra història de Catalunya: bruixes, pirates i bandolers 24

35 Fisiologia humana I 24

38 El concepte d'obra d'art a principis del segle XXI 25

39 L'Europa d'entreguerres (1919-1939) 25

42 La història social de la música en la pintura, l'escultura i la literatura 26

46 Europa: territoris i cultures, un mapa mal resolt. 27

Codi	Nom	
49	Dones de la física nuclear	28
51	Benvinguts al país de la química	28
53	Canvi global	29
54	Art, cultura i espiritualitat a l'època del gòtic (segles XIII-XV)	30
55	L'Europa dels descobriments (segles XV i XVI)	31
56	Fisiologia humana II	31
57	Arquitectura moderna i racionalista a Catalunya (1930-1960). Entre l'àmbit local i l'internacional	32
60	Què és el teatre? Claus per a la seva comprensió avui.	32
62	Reflexions sobre Europa. Una altra visió de la història II.	33
63	El teatre i la tragèdia	33
65	La representació de la realitat al documental contemporani: una aproximació teoricopràctica a la 'mirada documental'	34
68	Johannes Brahms i Richard Wagner	35
69	L'escriptura	35
70	Morfologia i creixement urbà: Barcelona	36
71	Nous plantejaments per estudiar la diversitat de la vida i la seva evolució	37
72	Ciència i humanitats per al segle XXI	38
73	L'electrònica i les tecnologies de la informació i les comunicacions	39
74	Vents, núvols i pluges: endinsem-nos a l'atmosfera!	40
75	Conviure amb els recursos i els riscos geològics del nostre territori.	40
76	Cinc lliçons d'economia política i societat	41
77	L'article literari	42
78	El conte com a gènere literari	43
79	Encants de la veu	43
80	Obres mestres del patrimoni musical I	44
81	Reflexions sobre la teoria de l'evolució a partir d'alguns coneixements de la biologia d'avui	44
82	Verdi i la <i>trilogia popular</i>	45
83	Música: de l'entreteniment agradable a una forma de reflexió.	46
84	Obres mestres del patrimoni musical II	46
85	Els fonamentalismes. Increment i amenaces.	47

Presentació

Cursos per a Gent Gran és un programa d'activitats d'extensió universitària organitzat per l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), adreçat als socis de l'Associació Aules d'Extensió Universitària per al Temps Lliure. Els cursos es porten a terme a Barcelona, als locals de la Casa Convalescència de l'Hospital de Sant Pau, des de l'any 1996. Aquest programa permet reforçar els nexes entre la Universitat i la societat, perquè arriba a sectors socials que potser estan allunyats del món universitari.

Des de l'inici, l'objectiu del programa ha estat potenciar una formació dirigida a la gent gran, amb l'ajut d'especialistes i orientada a l'estudi de temes d'interès comú, i també posar a disposició d'aquestes persones un espai de trobada, comunicació, reflexió i debat sobre aspectes diversos de la història, l'economia, la política, l'art, la música i la ciència.

Les activitats es desenvolupen entre els mesos d'octubre i maig. Per al curs 2017-2018 s'han programat 45 cursos de temàtica variada, distribuïts en onze grups.

Els cursos s'organitzen en torns de dilluns i dimecres o de dimarts i dijous, i els divendres en modalitat intensiva, en horari de matí o tarda en funció dels grups. Cada curs comprèn entre cinc i onze sessions d'una hora i mitja cadascuna. Cada grup d'alumnes té l'oportunitat de reflexionar i aprofundir sobre vuit temes, la qual cosa comporta poder tenir cada any acadèmic diverses perspectives de la cultura, que es van succeint i alternant any rere any.

Calendari 2017/2018

SETEMBRE

dll	dt	dc	dj	dv	ds	dg
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

NOVEMBRE

dll	dt	dc	dj	dv	ds	dg
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

GENER

dll	dt	dc	dj	dv	ds	dg
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

MARÇ

dll	dt	dc	dj	dv	ds	dg
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

MAIG

dll	dt	dc	dj	dv	ds	dg
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

OCTUBRE

dll	dt	dc	dj	dv	ds	dg
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

DESEMBRE

dll	dt	dc	dj	dv	ds	dg
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

FEBRER

dll	dt	dc	dj	dv	ds	dg
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

ABRIL

dll	dt	dc	dj	dv	ds	dg
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

	Grups C, D, H, J i T
	Grups A, B, E, F i U
	Grup G
	Dies no lectius

Calendari acadèmic

Inici del curs 2017-2018: 2 d'octubre de 2017

Darrer dia del primer període lectiu: 22 de desembre de 2017

Inici del segon període lectiu: 8 de gener de 2018

Darrer dia del segon període lectiu: 16 de febrer de 2018

Inici del tercer període lectiu: 19 de febrer de 2018

Darrer dia del tercer període lectiu: 6 d'abril de 2018

Inici del quart període lectiu: 9 d'abril de 2018

Darrer dia del quart període lectiu: 28 de maig de 2018

Vacances:

Nadal, del 23 de desembre de 2017 al 7 de gener de 2018 (ambdós inclosos)

Setmana santa, del 24 de març al 2 d'abril de 2018 (ambdós inclosos)

Dies festius i no lectius:

12 i 13 d'octubre de 2017

1 de novembre de 2017

4, 5, 6, 7 i 8 de desembre de 2017

30 d'abril de 2018

1 i 21 de maig de 2018

Calendari administratiu

Matriculació de l'alumnat actual: del 29 de maig al 9 de juny de 2017

Publicació de places vacants: 14 de juny de 2017

Preinscripció del nou alumnat: del 14 al 27 de juny de 2017

Publicació de la llista provisional de persones preinscrites: 29 de juny de 2017

Publicació de la llista definitiva de persones preinscrites: 5 de juliol de 2017

Sorteig de la lletra d'inici de la matrícula: 6 de juliol de 2017

Matrícula del nou alumnat: s'inicia el 10 de juliol de 2017

Sol·licitud de canvis de grup i d'anul·lació de la matrícula: fins al 31 d'octubre de 2017

Informació general

SECRETARIA:

Institut de Ciències de l'Educació
Casa de Convalescència
Adreça electrònica: aeu.santpau@uab.cat
Telèfons: 93 433 50 50, 93 433 50 54
Tlf Bellaterra: 93 581 13 85, 93 581 23 93
www.uab.cat/iceaeu/

LLOC D'IMPARTICIÓ:

Casa Convalescència
Sant Antoni Maria Claret, 171
(Cantonada c/ Sant Quintí)
08041 Barcelona

Associació Aules d'Extensió Universitària per al Temps Lliure

Dimarts d'11 a 13 h. i dimecres de 17.30 a 19 h.
<http://www.aeu-tempslliure.cat>
junta@aeu-tempslliure.cat

NORMATIVA:

1. Les persones que es vulguin matricular dels cursos de les Aules d'Extensió Universitària han de demostrar, en el moment d'inscriure-s'hi, que són sòcies de l'Associació Aules d'Extensió Universitària per al Temps Lliure. L'alumnat de nova incorporació pot formalitzar l'alta a l'Associació en el moment de fer la matrícula per al curs 2017-2018.

2. La demanda de places cada any supera amb escreix l'oferta de què disposem. És per això que, de comú acord amb la Junta de l'Associació, s'ha decidit que l'alumnat que durant aquest curs **no assisteixi a un mínim del 70%** de les sessions perdrà el dret de tenir plaça per al curs 2018-2019 per cap procediment. En cas de malaltia o hospitalització, degudament justificades mitjançant un document mèdic oficial (justificant d'assistència o informe de l'hospital) es podrà seguir gaudint de la reserva de plaça. Aquest document s'ha de presentar a la Secretaria tan aviat com sigui possible i, en tot cas, com a màxim un mes després del dia o dies que es volen justificar. Per sol·licitar la reserva de plaça per qualsevol altra circumstància (com ara malaltia d'un familiar de primer grau) s'ha de presentar una instància adreçada a la direcció de l'ICE, adjuntant tota la documentació addicional que es consideri adient.

3. Excepte en els casos citats, es guardarà plaça per al proper curs al mateix grup en què s'està matriculat. Per sol·licitar un canvi de grup, la persona interessada ha d'emplenar i lliurar a la Secretaria la instància corresponent. La concessió dels canvis depèn de la disponibilitat de places vacants. No es pot accedir a un grup sense tenir plaça adjudicada.

Programa dels grups A i B

Dimarts i dijous

Grup A: de 9.30 a 11h. – Grup B: d'11.30 a 13h.

CURS 80. Obres mestres del patrimoni musical I (11 sessions)

Professor: Rafael Esteve

Del 3 d'octubre al 19 de desembre de 2017

CURS 13. Art, cultura i espiritualitat a l'època del romànic (segles IX–XIII) (6 sessions)

Professor: Josep Maria Salrach

Del 9 de gener al 13 de febrer de 2018

CURS 63. El teatre i la tragèdia (6 sessions)

Professor: Ferran Madico

Del 20 de febrer al 3 d'abril de 2018

Dimarts

CURS 71. Nous plantejaments per estudiar la diversitat de la vida i la seva evolució (6 sessions)

Professora: Carme Tomàs

Del 10 d'abril al 22 de maig de 2018

CURS 69. L'escriptura (10 sessions)

Professor: Salvador Comelles

Del 5 d'octubre al 21 de desembre de 2017

CURS 70. Morfologia i creixement urbà: Barcelona (6 sessions)

Professor: Jordi Bernat

De l'11 de gener al 15 de febrer de 2018

CURS 49. Dones de la física nuclear (6 sessions)

Professor: Javier Castelo

Del 22 de febrer al 5 d'abril de 2018

Dijous

CURS 21. Arqueologia urbana. Barcelona sota terra (7 sessions)

Professora: Victòria Medina

Del 12 d'abril al 24 de maig de 2018

Programa dels grups C i D

Dilluns i dimecres

Grup C: de 9.30 a 11h. – Grup D: d'11.30 a 13h.

CURS 72. Ciència i humanitats al segle XXI (11 sessions)

Professors: Xavier Roqué i Carlos Alberto Acosta

Del 2 d'octubre al 18 de desembre de 2017

CURS 42. La història social de la música en la pintura, l'escultura i la literatura (6 sessions)

Professor: Joan Maria Martí

Del 8 de gener al 12 de febrer de 2018

CURS 74. Vents, núvols i pluges: endinsem-nos a l'atmosfera!

(5 sessions)

Professor: Marcel Costa

Del 19 de febrer al 19 de març de 2018

CURS 4. Poesia i paisatge (6 sessions)

Professor: Salvador Comelles

Del 9 d'abril al 28 de maig de 2018

CURS 60. Què és el teatre? Claus per a la seva comprensió avui

(10 sessions)

Professor: Ferran Madico

Del 4 d'octubre al 20 de desembre de 2017

CURS 83. Música: de l'entreteniment agradable a una forma de reflexió

(6 sessions)

Professor: Cèsar Calmell

Del 10 de gener al 14 de febrer de 2018

CURS 70. Morfologia i creixement urbà: Barcelona (7 sessions)

Professor: Jordi Bernat

Del 21 de febrer al 4 d'abril de 2018

CURS 75. Conviure amb els recursos i els riscos geològics del nostre territori (7 sessions)

Professors: Joan Bach i Mario Zarroca

De l'11 d'abril al 23 de maig de 2018

Programa dels grups E i F

Dimarts i dijous

Grup E: de 9.30 a 11h. – Grup F: d'11.30 a 13h.

CURS 76. Cinc lliçons d'economia política i societat

(11 sessions)

Professor: Manuel Álvarez

Del 3 d'octubre al 19 de desembre de 2017

CURS 28. Alguns temes de física: del microcosmos al macrocosmos (6 sessions)

Professor: Josep Masalles

Del 9 de gener al 13 de febrer de 2018

CURS 54. Art, cultura i espiritualitat a l'època del gòtic (XIII–XV)

(6 sessions)

Professor: Josep Maria Salrach

Del 20 de febrer al 3 d'abril de 2018

CURS 79. Encants de la veu (6 sessions)

Professora: Mariona Sagarra

Del 10 d'abril al 22 de maig de 2018

CURS 77. L'article literari (10 sessions)

Professor: Enric Cassany

Del 5 d'octubre al 21 de desembre de 2017

CURS 78. El conte com a gènere literari (6 sessions)

Professor: Salvador Comelles

De l'11 de gener al 15 de febrer de 2018

CURS 46. Europa: territoris i cultures, un mapa mal resolt

(6 sessions)

Professora: Maria Villanueva

Del 22 de febrer al 5 d'abril de 2018

CURS 53. Canvi global (7 sessions)

Professors: Jordi Bartolomé i Roser Maneja

Del 12 d'abril al 24 de maig de 2018

Dilluns

Dimarts

Dimecres

Dijous

Programa del grup G

Divendres, de 9.30 a 11h. i d'11.30 a 13h.

CURS 51. Benvinguts al país de la química (10 sessions)

Professores: Marta Simon i Begoña Oliveras

Del 6 d'octubre al 22 de desembre de 2017

CURS 30. Una altra història de Catalunya, bruixes, pirates i bandolers (6 sessions)

Professor: Enric Puig

Del 12 de gener al 16 de febrer de 2018

CURS 63. El teatre i la tragèdia (6 sessions)

Professor: Ferran Madico

Del 23 de febrer al 6 d'abril de 2018

CURS 56. Fisiologia humana II (7 sessions)

Professor: Jordi Garriga

Del 13 d'abril al 25 de maig de 2018

CURS 84. Obres mestres del patrimoni musical II (10 sessions)

Professor: Rafael Esteve

Del 6 d'octubre al 22 de desembre de 2017

CURS 2. Els reptes de l'actual moment econòmic i polític (6 sessions)

Professor: Arcadi Oliveres

Del 12 de gener al 16 de febrer de 2018

CURS 15. Els temperaments de la veu humana: una gran riquesa! (6 sessions)

Professora: Mariona Sagarra

Del 23 de febrer al 6 d'abril de 2018

CURS 73. L'electrònica i les tecnologies de la informació i les comunicacions. Una visió panoràmica (7 sessions)

Professor: Lluís Prat

Del 13 d'abril al 25 de maig de 2018

Programa dels grups H i J

Dilluns i dimecres

Grup H: de 9.30 a 11h. – Grup J: d'11.30 a 13h.

CURS 39. L'Europa d'entreguerres (1919-1939) (11 sessions)

Professor: Ramon Alquézar

Del 2 d'octubre al 18 de desembre de 2017

CURS 68. Johannes Brahms i Richard Wagner (6 sessions)

Professor: Rafael Esteve

Del 8 de gener al 12 de febrer de 2018

CURS 6. Hominització i humanització (5 sessions)

Professor: Ramon M. Nogués

Del 19 de febrer al 19 de març de 2018

Dilluns **CURS 2. Els reptes de l'actual moment econòmic i polític** (6 sessions)

Professor: Arcadi Oliveres

Del 9 d'abril al 28 de maig de 2018

CURS 81. Reflexions sobre la teoria de l'evolució a partir d'alguns coneixements de la biologia d'avui (10 sessions)

Professora: Carme Tomàs

Del 4 d'octubre al 20 de desembre de 2017

CURS 15. Els temperaments de la veu humana: una gran riquesa! (6 sessions)

Professora: Mariona Sagarra

Del 10 de gener al 14 de febrer de 2018

CURS 23. Apliquem les matemàtiques avui (6 sessions)

Professor: Jordi Deulofeu

Del 21 de febrer al 4 d'abril de 2018

Dimecres **CURS 53. Canvi global** (7 sessions)

Professors: Jordi Bartolomé i Roser Maneja

De l'11 d'abril al 23 de maig de 2018

1a hora: 9.30 a 11h.

2a hora: 11.30 a 13h.

Programa del grup T

Dilluns i dimecres, de 16 a 17.30h.

CURS 39. L'Europa d'entreguerres (1919-1939) (11 sessions)

Professor: Ramon Alquézar

Del 2 d'octubre al 18 de desembre de 2017

CURS 38. El concepte d'art a principis del segle XXI (6 sessions)

Professora: Cecília Llobet

Del 8 de gener al 12 de febrer de 2018

CURS 35. Fisiologia humana I (5 sessions)

Professor: Jordi Garriga

Del 19 de febrer al 19 de març de 2018

CURS 74. Vents, núvols i pluges: endinsem-nos a l'atmosfera!

(6 sessions)

Professor: Marcel Costa

Del 9 d'abril al 28 de maig de 2018

CURS 20. Gargots, mal gust i estridència. És possible entendre l'art contemporani? (10 sessions)

Professora: Margarida Güell

Del 4 d'octubre al 20 de desembre de 2017

CURS 5. La història viscuda (6 sessions)

Professora: Dolors Quinquer

Del 10 de gener al 14 de febrer de 2018

CURS 62. Reflexions sobre Europa. Una altra visió de la història II

(6 sessions)

Professor: Enric Puig

Del 21 de febrer al 4 d'abril de 2018

CURS 82. Verdi i la trilogia popular (7 sessions)

Professor: Rafael Esteve

De l'11 d'abril al 23 de maig de 2018

Programa del grup U

Dimarts i dijous, de 16 a 17.30h.

CURS 60. Què és el teatre? Claus per a la seva comprensió avui (11 sessions)

Professor: Ferran Madico

Del 3 d'octubre al 19 de desembre de 2017

CURS 65. La representació de la realitat al documental contemporani: una aproximació teoricopràctica a la 'mirada documental' (6 sessions)

Professora: Montserrat Santamarina

Del 9 de gener al 13 de febrer de 2018

CURS 71. Nous plantejaments per estudiar la diversitat de la vida i la seva evolució (6 sessions)

Professora: Carme Tomàs

Del 20 de febrer al 3 d'abril de 2018

CURS 11. Els partits polítics a Catalunya, un sistema en transformació (6 sessions)

Professor: Roger Buch

Del 10 d'abril al 22 de maig de 2018

CURS 85. Els fonamentalismes. Increment i amenaces (10 sessions)

Professor: Jaume Botey

Del 5 d'octubre al 21 de desembre de 2017

CURS 57. Arquitectura moderna i racionalista a Catalunya (1930-1960). Entre l'àmbit local i l'internacional (6 sessions)

Professora: Margarida Güell

De l'11 de gener al 15 de febrer de 2018

CURS 5. La història viscuda (6 sessions)

Professora: Dolors Quinquer

Del 22 de febrer al 5 d'abril de 2018

CURS 55. L'Europa dels descobriments (segles XV i XVI) (7 sessions)

Professora: Ariadna Baulenas

Del 12 d'abril al 24 de maig de 2018

Dilluns

Dimecres

Dimarts

Dijous

Programes dels cursos

Curs 2. Els reptes de l'actual moment econòmic, polític i social

Professor

Arcadi Oliveres Boadella, professor jubilat del Departament d'Economia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

Informació i mitjans de comunicació.

Un món amb moltes mancances.

Els mecanismes comercials i financers.

Les crisis actuals.

La guerra, perversió de la política.

Els moviments de persones. Migracions, exili i refugi.

Europa, un camí dubtós.

Els dèficits democràtics.

El futur del planeta.

Catalunya, en el context internacional.

Calendari

Grup G (6 sessions)

Del 12 de gener al 16 de febrer de 2018.

Divendres, d'11.30 a 13 h.

Grups H i J (6 sessions)

Del 9 d'abril al 28 de maig de 2018.

Grup H: dilluns, de 9.30 a 11 h.

Grup J: dilluns, d'11.30 a 13 h.

Curs 4. Poesia i paisatge

Professor

Salvador Comelles García, professor del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

En aquestes sessions partirem d'una reflexió sobre el concepte de paisatge: què representa per a nosaltres i des de quines perspectives ens hi aproximem; com expressem els significats del paisatge a través de l'art, i com es concreta aquesta representació en el cas del llenguatge poètic. Ho exemplificarem a través del comentari d'una selecció de poemes. La intenció final del curs és oferir un marc que ens ajudi i estimuli en la lectura de la poesia i, més concretament, en la lectura d'aquells textos en què el paisatge o els seus elements hi juguen un paper important.

1. Llegir poesia.

2. El concepte i la representació del paisatge.
3. El paisatge bell.
4. El paisatge sublim.
5. Paisatge i mite.
6. El paisatge humanitzat.
7. La captació de l'instant.
8. El paisatge simbòlic.

Calendari

Grups C i D (6 sessions)

Del 9 d'abril al 28 de maig de 2018.

Grup C: dilluns, de 9.30 a 11h.

Grup D: dilluns, d'11.30 a 13 h.

Curs 5. La història viscuda

Professora

Dolors Quinquer Vilamitjana, professora jubilada del Departament d'Ensenyament.

Descripció

Centrarem l'atenció en sis moments de la història, contextualitzats i humanitzats a través dels rastres deixats per persones concretes que van viure en els moments escollits. Les trajectòries personals ens serviran per entendre una època i per analitzar determinats processos històrics. La història s'ha explicat de moltes maneres i l'atenció no sempre s'ha posat en els mateixos temes. De primer l'objecte d'estudi van ser les batalles i els reis, més endavant van prendre rellevància aspectes de l'economia i la societat, després els modes de producció i des de fa uns anys vivim l'eclosió de temes diversos: les mentalitats i la cultura, la vida quotidiana, la microhistòria, les festes i l'oci i altres aspectes que abans no eren d'interès prioritari, i en aquest context diversificat també interessaven les dones, els infants, els que no tenien veu...

A tall d'exemple, alguns dels moments i dels personatges escollits podrien ser:

- **França, Anglaterra, Jerusalem... al segle XII** / *Leonor d'Aquitània* (1124-1204), dona rica, influent, reina i mare de reis, musa de trobadors. Època d'augment de la població, millores a l'agricultura, creixement de les ciutats, creuades, feudalisme.
- **Catalunya a mitjan segle XIV** / *Jaume d'Agramunt* (mort el 1351), metge a Lleida en el moment àlgid de la pesta negra, autor d'una obra que es considera el primer llibre català de salut pública; i Alexander Yelsin (1863-1943), científic deixeble de Pasteur que

va descobrir el bacteri que provoca la pesta.

- **Itàlia al segle XVII** / *Artemisia Gentilleschi* (1593-1656), pintora italiana seguidora de l'estil de Caravaggio, una de les poques dones pintores reconegudes.

- **França a l'època de la Revolució** / *Joseph-Ignace Guillotin* (1738-1814), metge, humanista i polític que va donar el seu nom a la guillotina (instrument per ajusticiar condemnats a mort adoptat a França entre 1792 i 1981).

- **L'Antàrtida a principi del segle XX** / Ernest Shackleton (1874-1922), explorador angloirlandès recordat especialment per la seves expedicions al continent gelat i els seus dots de lideratge.

- **L'etapa d'entreguerres: l'URSS, Mèxic, Espanya...** / *Ramon Mercader* (1913-1978), una història, d'espionatge, de falses identitats, d'enganys i d'assassinat, en el marc de l'enfrontament entre Stalin i Trotski, amb la guerra civil espanyola com a rerefons i amb Frida Kahlo, Diego Rivera, Siqueiros i Caridad del Río com a personatges convidats.

Calendari

Grup T (6 sessions)

Del 10 de gener al 14 de febrer de 2018.

Dimecres, de 16 a 17.30 h.

Grup U (6 sessions)

Del 22 de febrer al 5 d'abril de 2018.

Dijous, de 16 a 17.30 h.

Curs 6. Hominització i humanització

Professor

Ramon Maria Nogués Carulla, professor jubilat del Departament de Biologia Animal, Biologia Vegetal i d'Ecologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

Presentació del marc evolutiu general en què es produeix l'hominització. Anàlisi particular del fenomen de cefalització i evolució cerebral, tant anatòmic com genètic i fisiològic. Recorregut de la sèrie evolutiva humana tal com actualment es proposa. Qüestions particulars relatives a la humanització i associades a l'originalitat comportamental humana: consciència, transcendència, llibertat, progrés i plantejaments humans oberts al més enllà.

Calendari

Grups H i J (5 sessions)

Del 19 de febrer al 19 de març de 2018.

Grup H: dilluns, de 9.30 a 11 h.

Grup J: dilluns, d'11.30 a 13 h.

Curs 11. Els partits polítics a Catalunya, un sistema en transformació

Professor

Roger Buch Ros, director del Programa d'Innovació i Qualitat Democràtica de la Generalitat de Catalunya.

Descripció

En aquest curs s'expliquen les claus per entendre el sistema polític català, els canvis en els resultats electorals i les noves expressions de vot i participació. El sistema polític català creat després de la transició democràtica s'havia mantingut estable durant gairebé tres dècades. Amb alguns petits canvis, cinc partits polítics configuraven el sistema de partits i dos d'aquests, CiU i PSC, es repartien les victòries electorals depenent del tipus de convocatòria. Però en els darrers anys hi hagut canvis importants. Han aparegut nous partits i nous temes a l'agenda política i el tradicional bipartidisme s'esmicola. El procés sobiranista, la crisi econòmica i la desafecció envers els representants polítics són els tres factors que provoquen l'emergència d'un nou escenari.

Calendari

Grup U (6 sessions)

Del 10 d'abril al 22 de maig de 2018.

Dimarts, de 16 a 17.30 h.

Curs 13. Art, cultura i espiritualitat a l'època del romànic (segles IX-XIII)

Professor

Josep Maria Salrach Marés, professor jubilat del Departament d'Humanitats de la Universitat Pompeu Fabra.

Descripció

Amb l'ajut de la iconografia pròpia de l'art romànic es tractaran els principals temes relatius a la cultura religiosa i l'espiritualitat d'Europa a l'alta edat mitjana. S'anitzaran els centres generadors d'art i cultura, els debats intel·lectuals i polítics (en el sentit del pensament polític) i els grans conflictes religiosos del període, amb especial atenció als moviments reformadors i a les heretgies (sobretot les dualistes). En relació amb l'espiritualitat i la pràctica religiosa s'estudiarà el pensa-

ment de l'Església sobre el pecat i la salvació, el descobriment del purgatori i la reflexió dels religiosos sobre el món del treball, l'activitat dels mercaders i la pràctica del crèdit.

Calendari

Grups A i B (6 sessions)

Del 9 de gener al 13 de febrer de 2018.

Grup A: dimarts, de 9.30 a 11 h.

Grup B: dimarts, d'11.30 a 13 h.

Curs 15. Els temperaments de la veu humana: una gran riquesa!

Professora

Mariona Sagarra i Trias, cantant i compositora.

Descripció

La veu és aquell instrument que tots tenim i utilitzem habitualment, però que sovint desconeixem. És una de les eines de comunicació més grans que tenim les persones. Amb la veu manifestem sentiments, emocions, idees i conceptes.

En aquest curs, ens endinsem en l'anatomia vocal, el nostre aparell fonador, les tessitures i la seva evolució històrica, la veu natural: cantants populars, ètnies, maneres de cantar. Sentirem músiques d'arreu: literatura clàssica i popular, maneres d'interpretar les cançons, les versions, la relació de la paraula i la música, l'humor i les curiositats de la veu humana.

Calendari

Grup G (6 sessions)

Del 23 de febrer al 6 d'abril de 2018.

Divendres, d'11.30 a 13 h.

Grups H i J (6 sessions)

Del 10 de gener al 14 de febrer de 2018.

Grup H: dimecres, de 9.30 a 11 h.

Grup J: dimecres, d'11.30 a 13 h.

Curs 20. Gargots, mal gust i estridència. És possible entendre l'art contemporani?

Professora

Margarida Güell Baró, llicenciada en Història de l'Art.

Descripció

L'art del segle xx ens posa, com a espectadors, en una situació compromesa a l'hora de voler-lo entendre o justificar, en un món globalitzat on tot pot ser art però no sempre entenem per què (i quan diem art, ens referim a obres bidimensionals i tridimensionals, tècniques mixtes, vídeo, performances, happenings, art urbà...). En aquest curs veurem quines són les einesamentals i visuals, el vocabulari i el punt de vista que podem utilitzar per apropar-nos a l'art d'Europa i Amèrica dels anys cinquanta fins avui. Ho farem a través de l'observació d'un bon volum d'obres, de la comparació, de la crítica, del debat i dels arguments estètics i filosòfics que les expliquen. Aquest curs introductor obre la via per comprendre amb ulls nous les obres, les notícies, les exposicions i les subhastes de què diàriament tenim coneixement a través de la premsa, la publicitat, la TV o l'activitat cultural local i estrangera.

Calendari

Grup T (10 sessions)

Del 4 d'octubre al 20 de desembre de 2017.

Dimecres, de 16 a 17.30 h.

Curs 21. Arqueologia urbana: Barcelona sota terra

Professora

Victoria Medina Fernando, investigadora del Seminari d'Estudis i Recerques Prehistòriques de la Universitat de Barcelona.

Descripció

Barcelona disposa d'un patrimoni arqueològic ric i extens, que va des de la prehistòria fins a l'època industrial. Al llarg de 4.000 anys, han aparegut, en els nostres carrers, parcs i jardins, més testimonis nous i sorprenents d'ocupació de la plana barcelonina. Esquelets, monedes, inscripcions, vaixells i fòssils urbans són alguns dels tresors que descobrirem en aquest curs.

1. Barcelona, un gran jaciment urbà. Què entenem per arqueologia urbana? De les excavacions d'urgència als treballs d'intervenció. La Carta arqueològica de Barcelona.

2. Els orígens de la nostra ciutat. El pla de Barcelona: territori i marc natural. Abans de Bàrcino: els primers pobladors. Prehistòria al cor del Raval i a Sant Andreu.

3. En terra de laietans. De l'edat del bronze cap a la cultura ibèrica. L'arribada dels pobles del mar. Vilatges en turons:

Barcelona i la serra de Collserola. Una civilització avançada, un alfabet i una moneda. L'herència de Roma: romans al mont Tàber.

4. De la ciutat antiga a la Barcinona medieval. La transformació de la ciutat i l'arribada dels visigots. La Barcelona del segle XIII: mercaders, mariners i una nova muralla.

5. Excavant la Barcelona moderna i contemporània. Del segle XV al segle XVIII. De la Ciutatella borbònica i els sistemes defensius a l'arqueologia industrial i de la guerra civil. El turó de la Rovira: d'assentament ibèric a bateria antiaèria.

Calendari

Grups A i B (7 sessions)

Del 12 d'abril al 24 de maig de 2018.

Grup A: dijous, de 9.30 a 11 h.

Grup B: dijous, d'11.30 a 13 h.

Curs 23. Apliquem les matemàtiques avui

Professor

Jordi Deulofeu Piquet, professor del Departament de Didàctica de la Matemàtica i de les Ciències Experimentals de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

Les sessions del curs es duen a terme amb l'estructura següent:

1. De la matemàtica dels jocs al joc de la matemàtica (dues sessions). Tota teoria matemàtica, per molt abstracta que sigui, acaba tenint aplicacions. Aquest és el cas de les matemàtiques aplicades a la resolució de jocs, tant d'estratègia com d'atzar, que en ple segle XX portà al naixement de l'anomenada teoria de jocs. Els jocs esdevenen eines per modelitzar i tractar de resoldre situacions de l'economia, la política, la publicitat o fins i tot l'ecologia. És l'entrada de les matemàtiques a l'anàlisi de la presa de decisions.

2. Del triangle de Pascal a l'origen de les fractals (dues sessions) Durant molt de temps l'estudi de les formes des de les matemàtiques se centrava en la simplicitat, la regularitat i la simetria. Les formes complexes i les considerades caòtiques, com les ramificacions dels arbres, la forma d'una costa o el sistema nerviós, quedaven fora de la modelització matemàtica, fins que, ja a la segona meitat del s. XX, B. Mandelbrot introduí el concepte de fractal, idea que trobem en

construccions matemàtiques abstractes anteriors i que avui es troba i s'aplica a camps tan diferents com l'art, la geografia o la medicina.

3. Alguns nombres irracionals molt especials (dues sessions) Hi ha nombres que són particularment interessants, perquè apareixen en múltiples i diferents situacions. Entre aquests podem destacar el nombre d'or, el nombre pi i el nombre e, tots pertanyents al conjunt dels nombres irracionals. El primer, també conegut com raó àuria o divina proporció, el trobem en el món de l'art (la pintura, l'escultura, l'arquitectura, la música o la fotografia), en la natura (galàxies, flors, cargols, cos humà) i en objectes de la nostra vida quotidiana. El segon, relacionat amb la circumferència, apareix curiosament en temes de probabilitat. I finalment, el nombre e, relacionat amb les funcions exponencials i els logaritmes, el trobem, entre d'altres, en temes d'economia, de demografia o de química.

Calendari

Grups H i J (6 sessions)

Del 21 de febrer al 4 d'abril de 2018.

Grup H: dimecres, de 9.30 a 11 h.

Grup J: dimecres, d'11.30 a 13 h.

Curs 28. Alguns temes de física: del microcosmos al macrocosmos

Professor

Josep Masalles Roman, Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

La física estudia la natura en el sentit més ampli. S'ocupa del comportament de la matèria i l'energia i de les forces fonamentals que governen les interaccions entre les partícules. La física és una ciència fonamental i una de les disciplines acadèmiques més antigues, i abasta una ampla gamma de fenòmens. En aquest curs estudiarem el microcosmos i el macrocosmos, des de les partícules subatòmiques fins a l'Univers en conjunt. La física també té una importància cabdal en el desenvolupament tecnològic i, en el curs, veurem les relacions que hi estableix i algunes aplicacions.

Calendari

Grups E i F (6 sessions)

Del 9 de gener al 13 de febrer de 2018.

Grup E: dimarts, de 9.30 a 11 h.

Grup F: dimarts, d'11.30 a 13 h.

Curs 30. Una altra història de Catalunya: bruixes, pirates i bandolers

Professor

Enric Puig Giralt, professor en l'Àrea d'Humanitats de la Facultat de Filosofia de la Universitat Ramon Llull.

Descripció

A mig camí entre l'evidència històrica i els imaginaris col·lectius, com en molts altres pobles europeus, l'heterodòxia projecta també a Catalunya una connexió emocional amb aspectes identitaris de la qual no sempre s'és conscient. Al llarg d'aquestes sessions s'analitzaran aquests tres fenòmens socials, des dels orígens fins a diferents episodis que configuren una visió poc coneguda de la nostra història.

Blocs temàtics

1. Introducció a l'heterodòxia. Arquetips. La bruixa en la cultura popular.
2. Una geografia de les bruixes de Catalunya.
3. Sota l'amenaça de la mitja lluna. La pirateria barbaresca.
4. Històries insòlites sobre pirates catalans.
5. El bandolerisme català del barroc. De Rocaguinarda a Serrallonga.
6. El segle XIX: entre carlinades i revolucions.
7. De la Barcelona negra al maquis antifranquista.

Calendari

Grup G (6 sessions)

Del 12 de gener al 16 de febrer de 2018.

Divendres, de 9.30 a 11 h.

Curs 35. Fisiologia humana I

Professor

Jordi Garriga Viayna, metge cirurgià.

Descripció

La fisiologia humana és la ciència que s'ocupa de les funcions humanes bioquímiques, físiques, mecàniques i metabòliques de l'organisme amb bona salut, dels seus òrgans i de les cèl·lules que el componen.

Conèixer el nostre cos i el funcionament dels òrgans ens ajuda a entendre el què, el com i el perquè de moltes coses i alhora ens pot fer prevenir o aturar els canvis o desordres del nostre organisme i prendre mesures.

1. Sang.

2. Metabolisme: sucres, greixos i proteïnes.
3. Endocrinologia: tiroides i suprarenal.
4. Infeccions. Antibiòtics.
5. Agents físics: calor, fred, electricitat, radiacions, pressió (barotrauma).
6. Immunoal·lèrgia.
7. Genètica.

Calendari

Grup T (5 sessions)

Del 19 de febrer al 19 de març de 2018.

Dilluns, de 16 a 17.30 h.

Curs 38. El concepte d'obra d'art a principis del segle XXI

Professora

Cecília Llobet Roig, professora del Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura i de les Ciències Socials de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

Com podem definir l'obra d'art a la nostra època? És el disseny industrial l'art del segle XXI? Qualsevol objecte es pot considerar obra d'art? Qui decideix què és art? Aquestes són algunes de les preguntes que ens podem fer quan mirem les obres d'art actuals i que debatrem al llarg del curs.

1. El concepte d'obra d'art a la nostra època i en el passat. Cap a on pot evolucionar en el futur?
2. L'art i el disseny industrial. L'art i les noves tecnologies.
3. L'art i la llibertat d'expressió.
4. L'art com a creació i innovació.
5. Les últimes tendències artístiques.

Calendari

Grup T (6 sessions)

Del 8 de gener al 12 de febrer de 2018.

Dilluns, de 16 a 17.30 h

Curs 39. L'Europa d'entreguerres (1919-1939)

Professor

Ramon Alquézar Aliana, professor del Departament d'Història Moderna i Contemporània de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

Acabada la I Guerra Mundial, la pau social no s'instal·la a Europa. L'Europa d'entreguerres viu un període convuls que oscil·la entre les denominades «tres R»: **revolució** (projecció frustrada de la Revolució Soviètica), **reacció** (feixisme italià, nazisme alemany i altres règims dictatorials) i **reformisme** (trajectòria de les democràcies parlamentàries). Paral·lelament a aquests fets es produeix el fracàs de la Societat de Nacions, el crac del 29 i les seves conseqüències i el cas emblemàtic de la II República Espanyola i la Guerra Civil d'Espanya.

Calendari

Grups H i J (11 sessions)

Del 2 d'octubre al 18 de desembre de 2017.

Grup H: dilluns, de 9.30 a 11 h.

Grup J: dilluns, d'11.30 a 13 h.

Grup T (11 sessions)

Del 2 d'octubre al 18 de desembre de 2017.

Dilluns, de 16 a 17.30 h.

Curs 42. La història social de la música en la pintura, l'escultura i la literatura

Professor

Joan Maria Martí Mendoza, professor d'educació musical i llicenciat en Musicologia.

Descripció

L'art en general, i la pintura i l'escultura en particular, juntament amb la literatura, ofereixen una visió del fet musical en el seu desenvolupament pràctic. Les pintures de les piràmides, els relleus grecs o les novel·les ens aporten una informació valuósíssima per entendre com funcionava la música dins una societat en concret i quins eren els usos i la importància que aquesta tenia.

Per fer aquest viatge a través del temps ens endinsarem en diferents mostres iconogràfiques com les pintures romanes, els frescos romànics, les miniatures dels llibres medievals o grans quadres que completen la informació dels escrits de Plató, Auel, Muntaner, Cervantes, Moix..., i que ens acostaran a una realitat, a voltes llunyana, que ens mostrarà la música en plena essència dins el seu marc social. Tractarem els aspectes musicals des del punt de vista històric, però també literari i artístic. Aprendre a discriminar la informació que ens aporten les diferents mostres, alhora que aprendrem història de la música a través d'obres literàries.

1. L'ús social de la música en l'època antiga i clàssica a través

dels llibres: *Els caçadors de mamuts* de Jean M. Auel, *Faraó* de Francis Fèvre i *El Banquet* de Plató.

2. L'ús social de la música en l'Època Medieval: Crònica de Ramon Muntaner i *Crònica* de Bernat Desclot; i en el Renaixement: *Curial e Güelfa*.

3. L'ús social de la música en el Barroc: *El Quixot* de Miguel de Cervantes.

4. L'ús social de la música en el Romanticisme: *Orgull i Prejudici* de Jane Austen.

5. L'ús social de la música en el segle xx: *El dia que morí Marilyn* de Terenci Moix.

Calendari

Grups C i D (6 sessions)

Del 8 de gener al 12 de febrer de 2018.

Grup C: dilluns, de 9.30 a 11 h.

Grup D: dilluns, d'11.30 a 13 h.

Curs 46. Europa: territoris i cultures, un mapa mal resolt

Professora

Maria Villanueva Margalef, professora jubilada del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

La diversitat dels pobles europeus no és un fenomen nou malgrat que els estats nació han tendit a implantar una imatge monolítica des del punt de vista territorial, cultural i lingüístic que ha pretès amagar-la. La fragmentació del territori al llarg de la història ha estat molt canviant i ha donat lloc a recomposicions polítiques que no es corresponien sempre amb els espais existencials de les diverses identitats culturals i nacionals. La frontera, com a element de sobirania, està lligada al poder i el seu establiment sol anar lligat a enfrontaments i guerres. Només cal fer una mirada als mapes polítics d'Europa dels darrers 120 anys per adonar-se d'aquesta realitat. En aquestes sessions es pretén fer una mirada global, més enllà dels límits polítics, al mapa d'Europa i abordar uns temes profundament europeus com són la diversitat dels seus pobles en relació amb l'arbitrarietat de les fronteres i els seus desajustaments.

Calendari

Grups E i F (6 sessions)

Del 22 de febrer al 5 d'abril de 2018.

Grup E: dijous, de 9.30 a 11 h.

Grup F: dijous, d'11.30 a 13 h.

Curs 49. Dones de la física nuclear

Professor

Javier Castelo Torras, professor jubilat del Departament de Física de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

Tots coneixem Madame Curie, pionera en la radioactivitat, però poc se'n sap d'altres dones que van contribuir en el coneixement de l'estructura atòmica i nuclear. En aquest curs veurem les seves vides i la seva obra.

- Marie Curie i el seu treball en la descoberta de la radioactivitat natural.
- Irène Joliot-Curie i la descoberta de la radioactivitat artificial.
- Rosalind Franklin, experta en raigs X que va aconseguir la imatge que va portar a la descoberta de l'estructura de l'ADN.
- Lise Meitner, física austríaca que, mentre fugia de l'Alemanya nazi per ser d'origen jueu, va descobrir la fissió de l'urani.
- Maria Göppert-Mayer i el model de capes del nucli atòmic.
- Chien-Shiung Wu, física experimental que va demostrar de manera inequívoca i definitiva que la suposició que es conservava la paritat en la força nuclear feble no era vàlida.

Calendari

Grups A i B (6 sessions)

Del 22 de febrer al 5 d'abril de 2018.

Grup A: dijous, de 9.30 a 11 h.

Grup B: dijous, d'11.30 a 13 h.

Curs 51. Benvinguts al país de la química

Professores

Marta Simón Esteve i Begoña Oliveras Prat, professores del Departament d'Ensenyament.

Descripció

Us proposem entrar en el món de la química perquè aneu veient en quines idees està basada aquesta disciplina, com interpreta la realitat, què té de ciència i què té de cuina. On anirem? Què veurem?

a. La primera part vol ser un viatge al cor de la química, per descobrir el que no veiem des de fora. Ens servirà per comprendre el perquè i el com de la química: què és un àtom, què és una molècula, per què si posem en contacte el vinagre amb el bicarbonat passen coses i si

ho fem amb l'oli no passa res, etc.

b. Com a turistes ben preparats sobre el que anirem a veure, a la segona part del curs donarem respostes a les qüestions sobre quina és la recerca que es fa en el món de la química i quin rol té a través de les seves aplicacions i de la seva importància econòmica.

Anirem construint el puzle i cada peça prendrà significat en relació amb les altres.

1. La química: una manera de mirar la matèria.
2. Sempre cal un motor per un canvi.
3. Els colors de la química.
4. La llum del passat que inspira el futur.
5. Química fins a la sopa.
6. La salut de la química.
7. Nano-química: de la ciència ficció a la realitat.
8. La química a la investigació forense.
9. La química i els verins.
10. La química a la premsa.
11. I malgrat tot segueix la màgia?

Calendari

Grup G (10 sessions)

Del 6 d'octubre al 22 de desembre de 2017

Divendres, de 9.30 a 11 h.

Curs 53. Canvi Global

Professors

Jordi Bartolomé Filella, professor del Departament de Ciència Animal i dels Aliments de la Universitat Autònoma de Barcelona i Roser Maneja Zaragoza, investigadora de l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

La Terra ha viscut canvis permanents i d'una magnitud molt superior a la dels canvis que s'apropen. Els éssers vius han estat els causants de grans canvis, com ara les transformacions de l'atmosfera que han permès el desenvolupament de la vida fora de l'aigua.

En allò que anomenem canvi global, però, hi ha dos trets diferencials: la rapidesa amb què s'està produint i el fet que el causi una única espècie. Això és conseqüència del creixement de la població i de l'augment del consum per càpita.

Aquest increment del consum provoca un seguit de mecanismes que interactuen i que acaben provocant els canvis que observem i preveiem.

En aquest curs, presentarem un resum de les causes i els efectes del canvi global que afecta el clima, els usos del sòl, el sistema hídric, els ecosistemes i òbviament les societats.

Calendari

Grups E i F (7 sessions)

Del 12 d'abril al 24 de maig de 2018.

Grup E: dijous, de 9.30 a 11 h.

Grup F: dijous, d'11.30 a 13 h.

Grups H i J (7 sessions)

De l'11 d'abril al 23 de maig de 2018.

Grup H: dimecres, de 9.30 a 11 h.

Grup J: dimecres, d'11.30 a 13 h.

Curs 54. Art, cultura i espiritualitat a l'època del gòtic (segles XIII-XV)

Professor

Josep M. Salrach Marés, professor jubilat del Departament d'Humanitats de la Universitat Pompeu Fabra.

Descripció

Amb l'ajut de la iconografia pròpia de l'art gòtic tractarem els principals temes relatius a la cultura religiosa i l'espiritualitat d'Europa a la baixa edat mitjana. Analitzarem els centres generadors d'art i cultura, com les grans catedrals i les universitats, els debats intel·lectuals i polítics (en el sentit de pensament polític), els grans conflictes religiosos del període, amb especial atenció a les heretgies, i les conseqüències de la crisi del segle XIV a l'Església i al món intel·lectual. En relació amb l'espiritualitat i la pràctica religiosa s'estudiarà el pensament de l'Església sobre el pecat i la salvació, el descobriment del purgatori, la reflexió dels religiosos sobre el món del treball, l'activitat dels mercaders i la pràctica del crèdit, el misticisme i l'exaltació del sentiment religiós. Acabat el curs, farem una visita guiada i voluntària a les sales d'art gòtic del MNAC.

Calendari

Grups E i F (6 sessions)

Del 20 de febrer al 3 d'abril de 2018.

Grup E: dimarts, de 9.30 a 11 h.

Grup F: dimarts, d'11.30 a 13 h.

30

Curs 55. L'Europa dels descobriments (segles XV i XVI)

Professora

Ariadna Baulenas Pubill, directora de l'Institut de Cultures Americanes Antiques.

Descripció

La gran empresa europea de finals del segle XV va ser la «descoberta» i conquesta d'Amèrica amb unes conseqüències notables per al Vell Continent.

En aquest curs analitzarem el context polític, econòmic, social, religiós i tecnològic de l'Europa que va fer possible la seva expansió arreu del món. També analitzarem com es va produir aquesta conquesta i les conseqüències que comportà.

Parlarem dels canvis a Europa entre el segle XV i el XVI (el pas de l'edat medieval a la moderna) que s'expliquen, en part, per l'entrada en escena del Nou Continent.

Calendari

Grup U (7 sessions)

Del 12 d'abril al 24 de maig de 2018.

Dijous, de 16 a 17.30 h.

Curs 56. Fisiologia humana II

Professor

Jordi Garriga Viayna, metge cirurgià.

Descripció

La fisiologia humana és la ciència que s'ocupa de les funcions humanes bioquímiques, físiques mecàniques i metabòliques de l'organisme amb bona salut, dels seus òrgans i de les cèl·lules que el componen. Conèixer el nostre cos i el funcionament dels òrgans ens ajuda a entendre el què, el com i el perquè de moltes coses i alhora ens pot fer prevenir o aturar canvis o desordres del nostre organisme i prendre mesures.

Repasarem noves parts de la fisiologia del nostre cos:

1. Òrgans dels sentits.
2. Aparell reproductor.
3. Sistema nerviós central i sistema nerviós perifèric.
4. Genètica i cèl·lules mare.
5. Còlon: malalties de societats desenvolupades?

Calendari

Grup G (7 sessions)

Del 13 d'abril al 25 de maig de 2018.

Divendres, de 9.30 a 11 h.

Curs 57. Arquitectura moderna i racionalista a Catalunya (1930-1960). Entre l'àmbit local i l'internacional.

Professora

Margarida Güell Baró, llicenciada en història de l'art.

Descripció

De 1930 a 1960 Catalunya viu un ressorgiment en el camp arquitectònic, bressolat pel context internacional que el fa propici. Els arquitectes catalans es fixaran en la tradició arquitectònica vernacular mediterrània i popular i en les tendències europees modernes (Le Corbusier, Mies van der Rohe), per crear una manera pròpia i nova de fer arquitectura «moderna» a casa nostra.

El curs tractarà el corrent racionalista arquitectònic dels anys trenta (amb el GATCPAC al capdavant) i el corrent modern posterior a la guerra (amb el grup R i l'Escola de Barcelona). Abordarem el context polític, cultural i arquitectònic, els arquitectes més representatius i les seves aportacions, així com les publicacions de l'època que recullen els canvis i les transformacions d'aquells quaranta anys.

Calendari

Grup U (6 sessions)

De l'11 de gener al 15 de febrer de 2018.

Dijous, de 16 a 17.30 h.

Curs 60. Què és el teatre? Claus per a la seva comprensió avui

Professor

Ferran Madico Rodríguez, llicenciat en Dramatúrgia per l'Institut del Teatre de Barcelona.

Descripció

En aquestes deu sessions, repensarem les nocions bàsiques del teatre. Veurem l'essència del fet teatral. Entendrem com ha evolucionat el fet narratiu escènic. Reflexionarem sobre els elements que el componen. Sabrem com i des d'on hem d'observar les propostes que es presenten als nostres escenaris. Repassarem els autors cabdals en la història dramàtica. I, tot jugant, entendrem les dificultats que comporta aquest antic ofici mil·lenari. Tot això amb el suport d'exemples que ens ajudaran, encara més, al gaudi de descobrir aquest món de fantasia.

Calendari

Grups C i D (10 sessions)

Del 4 d'octubre al 20 de desembre de 2017.

32

Grup C: dimecres, de 9.30 a 11 h.

Grup D: dimecres, d'11.30 a 13 h.

Grup U (11 sessions)

Del 3 d'octubre al 19 de desembre de 2017.

Dimarts, de 16 a 17.30 h.

Curs 62. Reflexions sobre Europa. Una altra visió de la història II

Professor

Enric Puig Giralt, professor de l'Àrea d'Humanitats de la Universitat Ramon Llull.

Descripció

La situació per la qual passa la societat d'avui dia convida a fer una reflexió del que és i significa el continent europeu, fent una anàlisi comparativa amb diferents períodes històrics que han tingut gran rellevància en la construcció del que entenem com a Europa. Al llarg d'aquestes sessions, repartides en dos cicles, es presenta una visió crítica del que han estat els comportaments humans en la gènesi d'aquesta realitat, amb els seus encerts i els seus fracassos. L'entrada al segle XXI força a considerar tota una sèrie de factors que no sempre han estat prou visibles per tenir-se en compte.

1. La Revolució Atlàntica.
2. Llums i ombres de la *Belle Époque*.
3. El trencament del diàleg (part 1): de la Gran Guerra als feixismes (1914-1933).
4. El trencament del diàleg (part 2): la segona crisi mundial (1933-1945).
5. Una història de la Unió Europea.
6. L'Europa actual i els reptes de les societats complexes.

Calendari

Grup T (6 sessions)

Del 21 de febrer al 4 d'abril de 2018.

Dimecres, de 16 a 17.30 h.

Curs 63. El teatre i la tragèdia

Professor

Ferran Madico Rodríguez, llicenciat en Dramatúrgia per l'Institut del Teatre de Barcelona.

Descripció

El fet tràgic és indissoluble de la condició humana. El teatre parla de les emocions i contradiccions dels éssers humans. Per tant, el fet tràgic és l'essència de les grans passions en el teatre.

En aquestes sessions analitzarem què és el fet tràgic i, per tant, entendrem la tragèdia. Analitzarem les obres tràgiques cabdals de la literatura dramàtica, començant per la tragèdia grega, passant per la Fedra de Racine, fins a arribar als nostres dies. Pot existir la tragèdia un cop Nietzsche ha matat Déu? El filòsof Steiner ens il·luminarà i nosaltres reflexionarem, descobrint les respostes mitjançant la lectura de *La cabra* d'Edward Albee.

Tot un viatge per les passions humanes, un "*Dragon Khan*" pels sentiments de l'esser humà.

Calendari

Grups A i B (6 sessions)

Del 20 de febrer al 3 d'abril de 2018.

Grup A: dimarts, de 9.30 a 11 h

Grup B: dimarts, d'11.30 a 13 h.

Grup G (6 sessions)

Del 23 de febrer al 6 d'abril de 2018.

Divendres, de 9.30 a 11 h.

Curs 65. La representació de la realitat al documental contemporani: una aproximació teoricopràctica a la 'mirada documental'

Professora

Montserrat Santamarina Blanco, professora del Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

El documental no és una reproducció de la realitat tal com és, sinó una representació del món des d'una perspectiva o mirada específica. L'ús o no del narrador, la relació que té amb la càmera, el tipus d'entrevistats o personatges que hi apareixen, l'enquadrament o composició dels plans, el tractament sonor, el tipus de muntatge, etc., totes les decisions que es prenen, manifesten el posicionament de l'autor envers d'una temàtica i guien la mirada de l'espectador.

Al llarg de la seva història, de primer al cinema i després a la televisió, aquests continguts de no-ficció han anat desenvolupant diferents estils, veus o modes de representació de la realitat, que han donat lloc a sis tipologies de documental. Al curs explorarem les claus d'aquest gènere audiovisual, tan de moda avui en dia, ens endinsarem en aquestes sis tipologies i coneixerem alguns formats de matriu documental.

1. Veü expositiva (narrativa).
2. Veü observacional (objectiva).
3. Veü participativa (interactiva).
4. Veü poètica (abstracta).
5. Veü reflexiva (autoreflexiva).
6. Veü performativa (autoreferencial).
7. Formats documentals: fals documental (*mockumentary*), docuficció (*docusoap*),
8. Documental interactiu (*webdoc*).

Calendari

Grup U (6 sessions)

Del 9 de gener al 13 de febrer de 2018.

Dimarts, de 16 a 17.30 h.

Curs 68. Johannes Brahms i Richard Wagner

Professor

Rafael Esteve Alemany, professor del Conservatori Superior del Liceu.

Descripció

Fills predilectes del romanticisme alemany i quasi estrictes coetanis, Richard Wagner (1813-1883) i Johannes Brahms (1833-1897) encarnen pols oposats en el panorama musical del seu temps. Només un context cultural similar i al mateix temps prou ampli perquè hi convivin pot permetre la coexistència de perspectives tan diferenciades tant pel que fa als gèneres que aborden com fins i tot a la pròpia concepció de l'art.

1. **J. Brahms:** *Concert per a piano núm. 1.*
2. **R. Wagner:** *Tristany i Isolde.*
3. **J. Brahms:** *Quartet amb piano núm. 3.*

Calendari

Grups H i J (6 sessions)

Del 8 de gener al 12 de febrer de 2018.

Grup H: dilluns, de 9.30 a 11 h.

Grup J: dilluns, d'11.30 a 13 h.

Curs 69. L'escriptura

Professor

Salvador Comelles García, professor del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

L'objectiu d'aquestes sessions és reflexionar sobre el nostre ús del llenguatge escrit i les convencions que hi van associades. Mirarem què és el que fa que un text estigui ben construït i que respongui als objectius amb què s'ha redactat. Després del que ens ha quedat —i del que ens ha mancat— dels nostres anys d'escolarització, i de la nostra experiència com a adults, aquest curs vol oferir una comprensió general dels elements que entren en joc en l'escriptura. I al capdavant, vol ajudar-nos a valorar les qualitats dels textos ben escrits i a afinar les nostres pròpies habilitats.

Programa

1. De l'escriptor al lector: la llegibilitat. Els gèneres.
2. El procés de composició.
3. L'estructuració del text.
4. Coherència i cohesió.
5. Oralitat i escriptura. Els nivells de formalitat.
6. El perquè de la puntuació.
7. La *maledicció* ortogràfica.
8. El domini del llenguatge i les estratègies retòriques.

Calendari

Grups A i B (10 sessions)

Del 5 d'octubre al 21 de desembre de 2017.

Grup A: dijous, de 9.30 a 11 h.

Grup B: dijous, d'11.30 a 13 h.

Curs 70. Morfologia i creixement urbà: Barcelona

Professor

Jordi Bernat Falomir, coordinador de valoracions immobiliàries de l'Agència Tributària de Catalunya de la Generalitat de Catalunya i professor de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona de la UPC.

Descripció

Les ciutats han anat creixent de diferents maneres en cadascun dels moments històrics, donant com a resultat determinades morfologies urbanes que permeten llegir la seva història.

En sis sessions analitzarem diverses formes de creixement urbà, seguint un criteri expositiu cronològic i prenent com a referent comú la ciutat de Barcelona, tot fent paral·lelisme amb altres ciutats. Es tractaran qüestions com:

- De la ciutat romana (Baetulo, Tarraco, Barcino...) a la ciutat medieval i moderna.

- Com determinades intervencions urbanes (l'obertura de nous carrers, la urbanització de nous espais, l'ordenació de l'espai públic...) alteren la jerarquia urbana i els valors del sòl.
- Els problemes de la densificació urbana del segle XIX i les diferents solucions que es plantegen: les reformes interiors de les ciutats com a mesura per afrontar els problemes de sanejament, i l'eixample com a nova forma de creixement. El cas singular de la vila de Gràcia, i l'annexió de les poblacions properes a Barcelona.
- Com a contrapunt a aquest creixement, els orígens conceptuals de «la caseta i l'hortet», i el seu desenvolupament fins avui, tant a Catalunya com a altres llocs.
- Els altres creixements: barraquisme, auto-construcció, polígons d'habitatges. El creixement de les ciutats vinculat a la immigració.
- Les transformacions urbanes com a conseqüència de fets puntuals (les exposicions universals, els jocs olímpics) i la Barcelona actual, quelcom més que un municipi.

Calendari

Grups A i B (6 sessions)

De l'11 de gener al 15 de febrer de 2018.

Grup A: dijous, de 9.30 a 11 h.

Grup B: dijous, d'11.30 a 13 h.

Grups C i D (6 sessions)

Del 21 de febrer al 4 d'abril de 2018.

Grup C: dimecres, de 9.30 a 11 h.

Grup D: dimecres, d'11.30 a 13 h.

Curs 71. Nous plantejaments per estudiar la diversitat de la vida i la seva evolució

Professora

Carme Tomàs Martorell, professora jubilada del Departament de Didàctica de la Matemàtica i de les Ciències Experimentals de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

1. L'holobiont i la teoria hologenòmica. Importància evolutiva de l'holobiont.
2. El microbioma i les plantes.
3. Algunes relacions d'especial interès entre organismes: competència, cooperació, defensa, pol·linització, simbiosi.
4. Uns bons protagonistes, sovint ben ignorats en l'evolució de la vida: els fongs.

5. Aportacions dels fongs a la vida vegetal terrestre.
6. Formatges i evolució dels fongs.

Calendari

Grups A i B (6 sessions)

Del 10 d'abril al 22 de maig de 2018.

Grup A: dimarts, de 9.30 a 11 h.

Grup B: dimarts, d'11.30 a 13 h.

Grup U (6 sessions)

Del 20 de febrer al 3 d'abril de 2018.

Dimarts, de 16 a 17.30 h.

Curs 72. Ciència i humanitats per al segle XXI

Professors

Xavier Roqué Rodríguez i Carlos Alberto Acosta Rizo, professors del Departament de Filosofia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

La ciència és un element fonamental del món contemporani. Pensar la ciència no només és pensar en els avenços del coneixement del món natural i en les seves aplicacions, sinó també pensar la cultura, la política i la societat, que són els àmbits propis de les humanitats. Què hi poden aportar, les humanitats, a la comprensió i la solució dels reptes de la ciència actual? Aquest curs busca en la història algunes de les claus per pensar la ciència i encarar-ne el futur. A partir del treball d'historiadors i sociòlegs, situarem en perspectiva les relacions entre ciència i societat al segle XXI.

Programa

1. Dues cultures? Una nova visió de la relació entre ciència i humanitats.
2. *Big Science*. Ciència, diners i política. El bé públic i l'interès privat.
3. *Small Science*. La ciència i els sabers tradicionals. La ment i la mà.
4. Geografies del coneixement: sabers locals i ciència universal. Quina ciència per al segle XXI?
5. Ciència i gènere: per què no assolim la igualtat? L'espai professional i l'espai domèstic.
6. Ciència i religió: una relació només de conflicte? Un peu al cel i un altre a terra.
7. Ciència a l'abast de tothom: per què no sabem més i millor? Una veritable societat del coneixement.

8. *Big History*. Per primera vegada coneixem com hem arribat fins aquí: quina és la utilitat d'aquest coneixement?
9. Evolució per al segle XXI: la naturalesa de la ment humana, genètica i/o cultura i/o alguna cosa més?
10. Vivint en el passat i trepitjant el futur: el cos humà i un nou humanisme.
11. Post humanisme: l'irrellevant ésser humà?

Calendari

Grups C i D (11 sessions)

Del 2 d'octubre al 18 de desembre de 2017.

Grup C: dilluns, de 9.30 a 11 h.

Grup D: dilluns, d'11.30 a 13 h.

Curs 73. L'electrònica i les tecnologies de la informació i les comunicacions. Una visió panoràmica

Professor

Lluís Prat Viñas, professor jubilat del Departament d'Enginyeria Electrònica de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Descripció

1. Les telecomunicacions: del telègraf al telèfon intel·ligent. Impacte social de cadascuna d'aquestes tecnologies.
2. L'electrònica: del tub de buit a la nanotecnologia. Una tecnologia en revolució permanent que ha transformat el món.
3. Nous àmbits conquerits: la fotònica, els satèl·lits de comunicacions i les tecnologies emergents.
4. El làser i les seves aplicacions. Naturalesa i generació de la llum làser, i aplicacions en diversos camps: medicina, indústria, informàtica, entreteniment, armament i biologia.
5. Els LED. La tecnologia emergent de la llum i de la imatge. Naturalesa i generació de la llum dels LED. La revolució dels OLED. Aplicacions.
6. Les cèl·lules solars fotovoltaïques i les energies renovables. Energies d'origen fòssil i canvi climàtic. Els despropòsits del sistema elèctric espanyol i les «portes giratòries».

Calendari

Grup G (7 sessions)

Del 13 d'abril al 25 de maig de 2018.

Divendres, d'11.30 a 13 h.

Curs 74. Vents, núvols i pluges: endinsem-nos a l'atmosfera!

Professor

Marcel Costa Vila, professor de Ciències a l'Institut Obert de Catalunya.

Descripció

L'atmosfera terrestre és l'embolcall gasós que explica moltes de les característiques del nostre planeta. La seva dinàmica canviant ens influeix força en la nostra vida diària, mentre que les seves regularitats permeten entendre moltes de les característiques de les diferents regions de la Terra.

En aquest curs tractarem l'estructura i la dinàmica de l'atmosfera terrestre, que fan de la Terra un planeta molt especial, i el seu comportament regular que defineix les estacions de l'any i les zonacions climàtiques. Analitzarem la dinàmica canviant que dona lloc al temps atmosfèric, els seus principals paràmetres i fenòmens, així com els processos físics més rellevants que els expliquen. Alguns d'aquests fenòmens els il·lustrarem amb experiments senzills que es duran a terme durant les sessions. També revisarem com el clima de la Terra ha evolucionat al llarg del temps i aprofundirem en el preocupant canvi climàtic que estem vivint actualment i les seves causes i conseqüències.

Calendari

Grups C i D (5 sessions)

Del 19 de febrer al 19 de març de 2018.

Grup C: dilluns, de 9.30 a 11 h.

Grup D: dilluns, d'11.30 a 13 h.

Grup T (6 sessions)

Del 9 d'abril al 28 de maig de 2018.

Dilluns, de 16 a 17.30 h.

Curs 75. Conviure amb els recursos i els riscos geològics del nostre territori

Professors

Joan Bach Plaza i Mario Zarroca Hernández, professors del Departament de Geologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

Conviure amb el nostre entorn vol dir saber utilitzar els recursos necessaris per viure i conèixer els perills que es deriven de l'ús d'aquests recursos i de la dinàmica dels processos geològics que poden esdevenir riscos per a nosaltres.

Durant el curs es donaran claus per interpretar quin ús estem fent dels nostres recursos relacionats amb el medi físic, quines són les conseqüències d'aquest ús i quines són les perspectives de futur, en el marc del canvi climàtic.

Temes que es desenvoluparan:

1. Quan les muntanyes es mouen.
2. L'urani. Recurs o risc?
3. Les dolines i el canvi climàtic.
4. Les aigües subterrànies, el recurs oblidat.
5. Aigua sense control! Inundacions!
6. L'asbest, el radó... dins l'aire que respirem!
7. Com canvia el relleu...

Calendari

Grups C i D (7 sessions)

De l'11 d'abril al 23 de maig de 2018.

Grup C: dimecres, de 9.30 a 11 h.

Grup D: dimecres, d'11.30 a 13 h.

Curs 76. Cinc lliçons d'economia política i societat

Professor

Manel Álvarez Gómez, professor del Departament d'Empresa de la Universitat Autònoma de Barcelona

Descripció

L'economia política és una ciència multidisciplinària que s'ocupa de l'estudi de les lleis socials que governen la producció i la distribució de béns i serveis per satisfer les necessitats humanes. Que sigui multidisciplinària significa que no té en compte únicament els coneixements aportats per la ciència econòmica sinó que també té en compte els coneixements aportats per altres disciplines de les ciències socials com la sociologia, l'antropologia, el dret, la història i la ciència política. No obstant això, el mètode d'anàlisi bàsic l'aporta la ciència econòmica i es fonamenta en els dos problemes clàssics: escassetat i elecció.

L'objectiu bàsic d'aquest curs és analitzar, des de la perspectiva multidisciplinària que proporciona l'economia política, cinc temàtiques molt rellevants que tenen un impacte important en l'estabilitat actual i en la prosperitat futura del nostre sistema econòmic i social. Aquestes cinc temàtiques són les següents:

1. El malestar de l'estat del benestar: els estats generen moltes despeses públiques o els sistemes fiscals generen pocs ingressos tributaris?

2. Canvis tecnològics i canvis socials: per què aquests canvis afecten el mercat de treball?
3. La Unió Europea: oportunitat o problema?
4. La relació capital-treball: amics per sempre?
5. Economia real i economia financera: per a què serveix un sistema financer?

Calendari

Grups E i F (11 sessions)

Del 3 d'octubre al 19 de desembre de 2017.

Grup E: dimarts, de 9.30 a 11 h.

Grup F: dimarts, de 11.30 a 13 h.

Curs 77. L'article literari

Professor

Enric Cassany Cels, professor del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

Es tracta d'analitzar algunes mostres significatives del periodisme literari en català del segle xx. Comentarem textos dels llibres següents:

- Joan Maragall. *La Setmana Tràgica. Tres articles*. Barcelona: Claret, 2009.
- Josep Carner. *Les bonhomies*. Barcelona: Edicions 62, 1991.
- Josep Pla. Madrid 1921: *un dietari* dins les OC, vol. 3 (*Primera volada*). Barcelona: Destino, 1972.
- Josep M. de Sagarra. *L'aperitiu*. Barcelona: La Campana, 1995.
- Joan Fuster. *L'home, mesura de totes les coses*. Barcelona: Edicions 62, 1967, 1992.
- Montserrat Roig. *Un pensament de sal, un pessic de pebre. Dietari obert 1990-1991*. Barcelona: Edicions 62, 1992.
- Quim Monzó. *Tot és mentida*. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 2000.

Calendari

Grups E i F (10 sessions)

Del 5 d'octubre al 21 de desembre de 2017.

Grup E: dijous, de 9.30 a 11 h.

Grup F: dijous, de 11.30 a 13 h.

Curs 78. El conte com a gènere literari

Professor

Salvador Comelles García, professor del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

L'objectiu d'aquest curs és caracteritzar i valorar el conte com a gènere literari, un gènere que acostuma a tenir menys lectors que la novel·la, i comentar les obres seleccionades de manera que, amb l'aportació de tots els participants i el comentari que se'n faci a cada sessió, haguem enriquit la nostra lectura de cada text i haguem ampliat la nostra capacitat d'anàlisi d'aquest gènere narratiu.

Programa

1. Introducció al conte com a gènere literari.
2. El món interior. «La sang», de Mercè Rodoreda.
3. Els límits de la realitat. «La ratlla i el desig», de Pere Calders.
4. Individu i societat. «El trasplantat», de Narcís Oller.
5. Fragments: a) La (re)construcció d'un món, «Terese-ta-que-baixava-les-escales», de Salvador Espriu b) Dit i no dit, «Quarts d'una!», de Quim Monzó.
6. Drames i comèdies. «Mel», de Jesús Moncada.
7. La intertextualitat. «Winterreise», de Jaume Cabré.

Calendari

Grups E i F (6 sessions)

De l'11 de gener al 15 de febrer de 2018.

Grup E: dijous, de 9.30 a 11 h.

Grup F: dijous, de 11.30 a 13 h.

Curs 79. Encants de la veu

Professora

Mariona Sagarra i Trias, cantant i compositora.

Descripció

A «Encants de la veu», segon cicle sobre el món de la veu humana, seguirem oferint pinzellades sobre tots els estils musicals i sobre la manera d'interpretar-los. Farem esment, per exemple, sobre la funcionalitat de la música vocal en si, la relació de la paraula i la música, la poesia i la cançó, l'origen del cant i la partitura vocal com a guia d'interpretació musical, la utilització de la veu com a instrument solista i la seva finalitat, transmissora d'emocions i sentiments.

1. Cants sagrats: gregorià, l'origen.
2. Cants sagrats en femení: la Verge i la Sibila.
3. La veu en la poesia musicada: poesia i cançó europea.
4. La veu en la poesia musicada: poesia i cançó catalana.
5. Qui canta els seus mals espanta: l'humor.
6. La composició i la creació d'un espectacle.

Calendari

Grups E i F (6 sessions)

Del 10 d'abril al 22 de maig de 2018.

Grup E: dimarts, de 9.30 a 11 h.

Grup F: dimarts, de 11.30 a 13 h.

Curs 80. Obres mestres del patrimoni musical I

Professor

Rafael Esteve Alemany, professor del Conservatori Superior del Liceu.

Descripció

Contextualització i anàlisi d'obres cabdals del repertori clàssic occidental, juntament amb una mirada al tractament que ha atorgat la música a alguns temes i inquietuds recurrents en el nostre inconscient col·lectiu.

1. J. Haydn, *La Creació*.
2. El mite de Faust en la música clàssica occidental.
3. L. van Beethoven, *Simfonia núm. 7*.
4. J. Haydn, *Les estacions*.
5. Wagner i el mite del Grial.

Calendari

Grups A i B (11 sessions)

Del 3 d'octubre al 19 de desembre de 2017.

Grup A: dimarts, de 9.30 a 11 h.

Grup B: dimarts, de 11.30 a 13 h.

Curs 81. Reflexions sobre la teoria de l'evolució a la llum d'alguns coneixements de la biologia d'avui

Professora

Carme Tomàs Martorell, professora jubilada del Departament de Didàctica de la Matemàtica i de les Ciències Experimentals de la

Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

- Darwin i Wallace: variació, selecció, herència i origen comú.
- Els inicis de la vida a la Terra. L'evolució primerenca i la variació del material genètic. Els fòssils més antics. Les primeres transicions evolutives.
- L'evolució i l'augment de la complexitat del genoma. La transferència horitzontal.
- Del genoma al proteoma. Els ribosomes.
- De la cèl·lula procariota a la cèl·lula eucariota. L'endosimbiosi. El microbioma humà. El sistema immunitari.
- Dels clons asexuals a les poblacions sexuals.
- La regulació gènica. Herència epigenètica i evolució.
- Dels protists als organismes pluricel·lulars (animals, plantes, fongs).
- Dels individus solitaris a les colònies, amb castes no reproductives.

Calendari

Grups H i J (10 sessions)

Del 4 d'octubre al 20 de desembre de 2017.

Grup H: dimecres, de 9.30 a 11 h.

Grup J: dimecres, de 11.30 a 13 h.

Curs 82. Verdi i la trilogia popular

Professor

Rafael Esteve Alemany, professor del Conservatori Superior del Liceu.

Descripció

Just passat l'equador del segle XIX, Giuseppe Verdi capgira el gènere operístic de tradició italiana amb tres títols que han merescut el qualificatiu de *trilogia popular*. Es tracta d'*Il Trovatore*, *Rigoletto* i *La Traviata*, basades en els drames teatrals *El trovador* d'Antonio García, *Le roi s'amuse* de Victor Hugo i *La dame aux camélias* d'Alexandre Dumas. El resultat final, fruit d'un sempre difícil equilibri entre originalitat i fidelitat a les arrels, és d'una excel·lència musical poc habitual en creacions culturals d'èxit massiu.

1. *Rigoletto*.
2. *Il Trovatore*.
3. *La Traviata*.

Calendari

Grup T (7 sessions)

De l'11 d'abril al 23 de maig de 2018.

Dimecres, de 16 a 17.30 h.

Curs 83. Música: de l'entreteniment agradable a una forma de reflexió

Professor

Cèsar Calmell Piguillem, professor del Departament d'Art i Musicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

1. La dimensió cognitiva i reflexiva atesa per la música instrumental en el classicisme, a través de quatre gèneres fonamentals: la sonata per a piano, el quartet per a cordes, el concert i la simfonia.
2. La descoberta del jo psicològic i del drama social en l'òpera de Mozart i en l'òpera *Fidelio* de Beethoven.
3. El *jo* i el *nosaltres* en el nou desvetllament de la música romàntica: del *lied* de Schubert al poema simfònic nacionalista.

Calendari

Grups C i D (6 sessions)

Del 10 de gener al 14 de febrer de 2018.

Grup C: dimecres, de 9.30 a 11 h.

Grup D: dimecres, de 11.30 a 13 h.

Curs 84. Obres mestres del patrimoni musical II

Professor

Rafael Esteve Alemany, professor del Conservatori Superior del Liceu.

Descripció

Contextualització i anàlisi d'obres cabdals del repertori clàssic occidental, juntament amb una mirada al tractament que ha atorgat la música a alguns temes i inquietuds recurrents en el nostre inconscient col·lectiu.

1. El mite de Faust en la música clàssica occidental.
2. L. van Beethoven, *Simfonia núm. 7*.
3. R. Schumann, *Concert per a piano en la menor*.
4. Wagner i el mite del Grial.

Calendari

Grup G (10 sessions)

Del 6 d'octubre al 22 de desembre de 2017.

Divendres, d'11.30 a 13 h.

Curs 85. Els fonamentalismes. Increment i amenaces

Professor

Jaume Botey Valls, professor jubilat del Departament d'Història Moderna i Contemporània de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Descripció

L'increment dels fonamentalismes és un dels desafiaments més importants que tindrem en un futur pròxim. L'enfrontament entre cultures i religions, la vinculació entre fonamentalismes religiosos i fonamentalismes militars i econòmics, les amenaces del terrorisme, el creixement de la ultradreta tant a Europa com als Estats Units, la relació amb la xenofòbia, el racisme..., són l'expressió d'una societat insegura, que té por de l'altre i que està a les antípodes de la voluntat de construir una convivència fonamentada en el diàleg, la tolerància i la pau. El curs pretindrà explicar els orígens i les expressions d'un fenomen tan divers i que es manifesta pràcticament en tots els àmbits de la vida humana.

Calendari

Grup U (10 sessions)

Del 5 d'octubre al 21 de desembre de 2017.

Dijous, de 16 a 17.30 h

